

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-439

22/05/2019

ქ. თბილისი

მესტიის მუნიციპალიტეტში, შპს „აკვაჰიდროს“ მდ. ხელრაზე 3,3 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰესის („ხელრა ჰესი“) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილებების (სააგრეგატო შენობის ადგილმდებარეობის ცვლილება) პროექტზე სკრინინგის გადაწყვეტილების შესახებ

შპს „აკვაჰიდროს“ მიერ გზშ-ს ჩატარების საჭიროების დადგენის მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილია, მდ. ხელრაზე 3,3 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰესის („ხელრა ჰესი“) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილებების (სააგრეგატო შენობის ადგილმდებარეობის ცვლილება) სკრინინგის განცხადება.

2017 წელს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ შპს „აკვაჰიდროს“ მესტიის მუნიციპალიტეტში მდ. ხელრაზე 3,3 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰესის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე გაცემულია №46 (18.07.2017) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა. აღნიშნული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე 2019 წლის 15 თებერვალს გაიცა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება N 2-150 შპს „აკვაჰიდროს“ მესტიის მუნიციპალიტეტში მდ. ხელრაზე 3,3 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰესის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების შესახებ.

2017 წლის ეკოლოგიური ექსპერტიზის N46 დასკვნის თანახმად, ხელრა ჰესი არის ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე ჰიდროელექტროსადგური, რომლის შემადგენელი ძირითადი ნაგებობებია: სათავე კვანძი, სადაწნეო მილსადენი და ძალური კვანძი; ხელრა ჰესის დადგმული სიმძლავრე გაანგარიშებული იყო როგორც 3,3 მგვტ. წლიური ენერგოგამომუშავება - 17,6 გვტ/სთ. ზემოაღნიშნული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის თანახმად ხელრა ჰესის ძალური კვანძის განლაგებისთვის განხილული იყო მდინარის მარჯვენა (პირობითად ალტერნატივა 1) და მარცხენა (ალტერნატივა 2) სანაპირო ტერიტორიები, ხოლო უპირატესობა მიენიჭა პირველ ალტერნატიულ ვარიანტს. შესაბამისად ხელრა ჰესის ძალური კვანძის განლაგებისთვის შეირჩა სოფ. ქვედა ივარის დასახლებული ზონის აღმოსავლეთით, მდ. ხელრას მარჯვენა სანაპიროს ტერიტორია. N46 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის თანახმად, ჰესის შენობისთვის გათვალისწინებული იყო რკინაბეტონის ნაგებობა, ზომებით 33,6მ x 14მ, სადაც განთავსდებოდა ორი ერთეული ვერტიკალური ტიპის ჰიდროტურბინა (თითოეული ტურბინის დადგმული სიმძლავრე - 1,63 მგვტ). სადაწნეო მილსადენის მოწყობისთვის N46 დასკვნაში განხილულია არსებული გზის დერეფანი. მდინარის გადაკვეთა დაგეგმილია რამდენიმე ადგილზე და შესაბამისად მილსადენი განთავსდება მდინარის

ორივე ნაპირზე. ხელრას ჰესის სათავე კვანძსა და ჰესის შენობის განთავსების ადგილებს შორის მანძილი შეადგენდა დაახლოებით 3.3 კმ-ს.

2017 წლის ეკოლოგიური ექსპერტიზის N46 დასკვნის თანახმად, საპროექტო სათავე კვანძის შემადგენლობაში შედის: დამბა; წყალმიმღები; გამრეცხი რაბი; წყალმიმღები არხი; სალექარი; სადაწნეო აუზი; თევზსავალი. სათავე ნაგებობის კონსტრუქციიდან გამომდინარე ზედა ბიეფში მოეწყობა მხოლოდ მცირე შეგუბება. საპროექტო დამბა საძირკვლის ჩათვლით იქნება 8,1 მ სიმაღლის ბეტონის ნაგებობა, რომელიც უზრუნველყოფს მინიმალური ოდენობის წყლის დაგროვებას.

დღეის მდგომარეობით პროექტის ფარგლებში განხორციელებულია მოსამზადებელი სამუშაოები (ტექნიკის და სამშენებლო ინფრასტრუქტურის მობილიზაცია, გზების მოწესრიგება).

წარმოდგენილი სკრინინგის განცხადებით დგინდება, რომ საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს მესტიის მუნიციპალიტეტის ლახამულას თემში, სოფლების ხელრას და ქვედა ივარის სიახლოვეს.

სკრინინგის განცხადების თანახმად, №46 (18.07.2017) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული ჰესის შენობა ნაცვლად მარჯვენა ნაპირისა მოეწყობა მდ. ხელრას მარცხენა ნაპირზე. ჰესის სათავე ნაგებობის ადგილმდებარეობა უცვლელია, ასევე არ იცვლება სადაწნეო მილსადენის ტრასის ძირითადი ნაწილი (მილსადენი იქნება მიწისქვეშა და გაუყვება მდინარის ორივე ნაპირს). სააგრეგატო შენობის ადგილმდებარეობის ცვლილებიდან გამომდინარე მცირედით დაკორექტირდა მილსადენის მხოლოდ ბოლო მონაკვეთი.

სააგრეგატო შენობის მე-2 ნაპირზე გადატანით საჭირო გახდა 3კ 3+480-ზე მდ. ხელრას კალაპოტის დამატებითი გადაკვეთა (კვეთა №5). გადაკვეთა მოხდება ე.წ. დიუკერის საშუალებით (დიუკერის სიგრძე იქნება 28,33 მ) ანუ კალაპოტის სიღრმეში, 3+461.83-დან 3+490.16-მდე მონაკვეთში. აღნიშნული გადაკვეთა მოეწყობა C25 / 30 მარკის ჰიდრაულიკური ცემენტით, ზომით 1.6 მ x 1.6 მ. მიწისქვეშა წლების და მდ. ხელრას ზემოქმედებისგან მილსადენის დაცვის მიზნით დამატებით მოხდება მილსადენის სრულად ბეტონირება და მსხვილი ლოდნარისაგან შემდგარი დამცავი ყრილის მოწყობა.

ძველი პროექტის მიხედვით (№46 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა; (18.07.2017)) სააგრეგატო შენობის მოწყობისთვის შერჩეული ტერიტორიის კოორდინატებია: X- 279921; Y-4764878 (მდ. ხელრას მარჯვენა სანაპიროზე). ხოლო ახალი პროექტით სააგრეგატო შენობის მოწყობისთვის შერჩეული ტერიტორიის კოორდინატებია: X- 279944; Y-4765030 (მდ. ხელრას მარცხენა სანაპირო). სააგრეგატო შენობის მოწყობისთვის შერჩეული ტერიტორიიდან მდ. ენგური გაედინება ჩრდილოეთით, დაახლოებით 50 მ მანძილის დაშორებით. საპროექტო ჰესის შენობიდან უახლოეს საცხოვრებელ სახლამდე მანძილი შეადგენს 128 მ-ს. ახალი სააგრეგატო შენობიდან მანძილი მდ. ხელრამდე შეადგენს დაახლოებით 15-20 მეტრს.

განახლებული პროექტით შემცირდა სააგრეგატო შენობის გაბარიტული ზომები (ძველი პროექტის მიხედვით გათვალისწინებული იყო ორი ერთეული ჰიდროტურბინის დამონტაჟება, ხოლო ბოლო გადაწყვეტილებით მოეწყობა ერთი პელტონის ტიპის ვერტიკალურ-ღერძიანი ჰიდროტურბინა (ტურბინების სიმძლავრე 1 x 3,87 მგვტ). ახალი პროექტის მიხედვით ჰესის სააგრეგატო შენობის ზომები იქნება 15,7 X 17,7 მ, სიმაღლე - 11,2 მ. სააგრეგატო შენობა ძირითადად იქნება რკინაბეტონის კონსტრუქციის.

ფუნდამენტი წარმოდგენილი იქნება 60 x 60 სმ ზომის ბეტონის სვეტებით. განხორციელდება ვერტიკალური და ჰორიზონტალური ზედაპირების სრული ჰიდროიზოლაცია. შენობაში ტურბინის, გენერატორის და ტრანსფორმატორის დამონტაჟება მოხდება ხიდური ამწის გამოყენებით. სხვა აღჭურვილობისთვის გამოყენებული იქნება დამტვირთავი. სააგრეგატო შენობის მთელი პერიმეტრი იქნება შემოღობილი.

სკრინინგის განცხადების თანახმად, სადაწნეო მილსადენის დერეფნის დიდი ნაწილი და მისი ძირითადი პარამეტრები უცვლელი რჩება. შეიცვლება მილსადენის ბოლო, დაახლოებით 200 მ სიგრძის მონაკვეთი, რაც გამოწვეულია სააგრეგატო შენობის მდინარის მეორე ნაპირზე გადატანით. ძველი პროექტით მილსადენის საერთო სიგრძე 3,3 კმ-ს შეადგენდა, სააგრეგატო შენობის ცვლილების შედეგად კი მილსადენის საერთო სიგრძე იქნება 3,5 კმ (სააგრეგატო შენობის ქვედა ბიეფში გადანაცვლებით მცირედით (დაახლოებით 120 მ.) იზრდება მდინარის იმ მონაკვეთის სიგრძე, სადაც ექსპლუატაციის ეტაპზე ჰიდროლოგიური ცვლილებაა მოსალოდნელი). მილსადენი უზრუნველყოფს მაქსიმალური ხარჯის - 1200 ლ/წმ გატარებას ტურბინის მიმართულებით. ტურბინის ბოლოს მოეწყობა ანკერული ბლოკი (შახტა) და შემოვლითი ტრაქტი, რომლის საშუალებითაც შესაძლებელია უეცარი დაზიანების შემთხვევაში მილსადენიდან წყლის გატარება პირდაპირ წყალგამყვანი ტრაქტისკენ (ტურბინის გვერდის ავლით).

ტურბინის მიერ გამოყენებული წყალი გაშვებული იქნება დახურული არხის გამოყენებით. გამყვანი არხის ბოლოს მოეწყობა ენერჯის ჩამქრობი წყალსაცემი ჭა, რომელიც უზრუნველყოფს ნამუშევარი წყლის ნაკადის დაწყნარებას და მდ. ხელრას მიმართულებით ჩაშვებას. სააგრეგატო შენობის ქვედა დინებაში არსებობს წისქვილი, რომელიც დარჩება გამყვანი არხის ქვედა დინებაში და თავისუფლად იქნება შესაძლებელი მისი წყალმომარაგება განხორციელდეს ჰესის ნამუშევარი წყლით.

შესაბამისი ჰიდროლოგიური გაანგარიშებების მიხედვით სააგრეგატო შენობის კვეთში მდ. ხელრას 100 წლიანი განმეორებადობის (Q1%) მაქსიმალური ხარჯი 116 მ³/წმ-ს შეადგენს. აღნიშნული ხარჯის პირობებში წყალგამყვანი არხის ბოლოს მდინარის წყლის მაქსიმალური დონე იქნება 804,21 მ ნიშნულზე.

სკრინინგის განცხადების თანახმად, „ხელრა ჰესის“ პროექტში შეტანილი ცვლილებების მიუხედავად სამშენებლო სამუშაოების გეგმა-გრადიენტის თანმიმდევრობა და ორგანიზაციის საკითხები პრაქტიკულად არ განსხვავდება 2017 წლის გზმ ანგარიშში ასახული მონაცემებისგან (გარდა სააგრეგატო შენობის სამშენებლო სამუშაოების მოცულობისა და ვადების შემცირებისა).

დაგეგმილი ახალი პროექტის შესაბამისად არ იცვლება ჰესის ტიპი (არარეგულირებადი, ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე), თუმცა იცვლება დადგმული სიმძლავრე და 3,3 მგვტ.-ის ნაცვლად იქნება **3,7 მგვტ.** საპროექტო ჰესისთვის ელექტროენერჯის წლიური გამომუშავება შეადგენს 19,4 მგვტ.სთ. ახალი პროექტის მიხედვით სრული დაწნევა (მიახლოებით) ნაცვლად 352,6 მეტრისა იქნება 386,68 მ. ჰესის შენობა მსგავსად №46 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული პროექტისა იქნება მიწისზედა.

„ხელრა ჰესის“ შენობის განთავსების ახალი ტერიტორია მდებარეობს მდინარე ენგურისა და მდინარე ხელრას შეერთების ადგილას. საკვლევ ტერიტორია ძირითადად აგებულია იურული ასაკის ნალექებით. სააგრეგატო შენობისთვის შერჩეულ ახალ ტერიტორიაზე ჩატარდა საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევები. ტერიტორიის ფარგლებში გაიბურღა სამი ჭაბურღილი თითოეული 20 მ სიღრმის. ამოღებულ ნიმუშებზე ლაბორატორიაში

განისაზღვრა ქანების ფიზიკურ-მექანიკური თვისებები. ასევე გათვალისწინებული იქნა არსებული საფონდო მასალა (მათ შორის კვლევის ადრეულ ეტაპზე შესრულებული სამუშაოებით მიღებული მონაცემები). ჭაბურღილებიდან მიღებული მონაცემების მიხედვით მიწის ზედაპირიდან 6,2 მ სიღრმემდე წარმოდგენილია ღორღნარი ლოდების ჩანართებით (30%), თიხიანი ქვიშის შემავსებლით. 6,2-მ-ის ქვემოთ წარმოდგენილია ქვიშაქვა თიხურ ცემენტზე. ზოგადად „ხელრა ჰესის“ ტერიტორია საინჟინრო გეოლოგიური პირობებიდან გამომდინარე მიეკუთვნება III კატეგორიას (რთული). ხეობაში საშიში გეოდინამიკური პროცესებიდან აღსანიშნავია: მდინარის გვერდითი ეროზია, თოვლის ზვავები, გამოფიტვის პროცესი და ქვათაცვენა, თუმცა სკრინინგის განცხადების თანახმად კონკრეტულად სააგრეგატო შენობის ახალ ტერიტორიაზე, რომელიმე ზემოაღნიშნული საშიში გეოდინამიკური პროცესი არ არის მასშტაბური ხასიათის და მშენებლობა-ექსპლუატაციისთვის არ წარმოადგენს ხელისშემშლელ გარემოებას. უკეთესი რელიეფური პირობებიდან გამომდინარე სააგრეგატო შენობის ახალ ტერიტორიაზე მასშტაბური დაცვითი ღონისძიებების გატარების საჭიროება არ არსებობს (მხოლოდ ფერდობის მხარეს გათვალისწინებულია დამცავი კედლის მოწყობა, ხოლო მდინარის მხარეს, გამყვანი არხის ჩამქრობ ჭასთან ასევე გათვალისწინებულია ნაპირდამცავი კონსტრუქციის მოწყობა მსხვილი ლოდებით). სამშენებლო მოედნის მოწყობისთვის ფერდობის დამუშავების საჭიროება და შესაბამისად ქვათაცვენიტი პროცესების გააქტიურების საშიშროება მნიშვნელოვნად შემცირებულია ძველ პროექტთან შედარებით (ახალი პროექტის მიხედვით იკლებს ფერდობების ჩამოჭრის და მიწის სამუშაოების მოცულობა). საერთო ჯამში შეიძლება ითქვას, რომ ახალი ტერიტორიის საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები ხელსაყრელია სააგრეგატო შენობის მშენებლობისთვის. აღსანიშნავია, რომ ტერიტორია წარმოადგენს ხეობის შედარებით გაშლილ ნაწილს და ექსტრემალური ჰიდროლოგიური პროცესების ზეგავლენით სააგრეგატო შენობის დაზიანების რისკები მნიშვნელოვნად შემცირებულია. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე დგინდება, რომ საპროექტო ტერიტორიის საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები წინა პროექტით გათვალისწინებულ ტერიტორიასთან შედარებით ხელსაყრელია სააგრეგატო შენობის მშენებლობისათვის.

სააგრეგატო შენობის მშენებლობისათვის შერჩეული ახალი ტერიტორია წარმოადგენს არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთს. სააგრეგატო შენობის ფარგლებში ნაყოფიერი ფენა მოიხსნება დაახლოებით 500 მ² ფართობზე. გამომდინარე იქიდან, რომ წინა პროექტთან შედარებით შემცირდა ჰესის შენობისათვის გათვალისწინებული ტერიტორიის ფართობი, მნიშვნელოვნად შემცირდა, აგრეთვე ზემოქმედების არეალში მოქცეული ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოცულობაც (მოსახსნელი ნაყოფიერი ფენის მოცულობა შეადგენს დაახლოებით 50 მ³). შესაბამისად ჰესის შენობის ადგილმონაცვლეობით მნიშვნელოვნად მცირდება ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე. სკრინინგის განცხადების თანახმად სამშენებლო სამუშაოების დასრულების შემდგომ ნაყოფიერი ფენის გამოყენება მოხდება 2017 წლის გზშ-ს ანგარიშში მოცემული პირობების შესაბამისად.

ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტი არ არის დაკავშირებული ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების ზრდასთან. სკრინინგის განცხადების თანახმად, 2017 წლის გზშ ანგარიშის და ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის (№46; 18.07.2017) პირობების შესაბამისად პერიოდულად ტარდება ხელრა ჰესის საპროექტო არეალის ბიოლოგიური კვლევები. მათ შორის ბოლო კვლევებმა მოიცვა სააგრეგატო შენობის ახალი ტერიტორიაც. სკრინინგის განცხადების თანახმად, გზშ ანგარიშის და ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის პირობების შესაბამისად გაგრძელდება ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების გატარება და

მონიტორინგი, ხოლო დამატებითი ინფორმაცია პერიოდულად წარედგინება სამინისტროს.

სკრინინგის განცხადების მიხედვით, საპროექტო ცვლილებით გათვალისწინებული ჰესის ტერიტორია ხასიათდება შედარებით მაღალი ანთროპოგენური დატვირთვით (ტერიტორიაზე შეინიშნება ტყის ჭრის კვალი). ჩატარებული კვლევების შედეგად დადგინდა, რომ ხელრა ჰესის მშენებლობის ზეგავლენის არეალი, მათ შორის განსაკუთრებით სააგრეგატო შენობის ახალი ტერიტორია არ გამოირჩევა ფაუნის მრავალფეროვნებით. ჰესის შენობისათვის გათვალისწინებულ ახალ ტერიტორიაზე შემცირდება საპროექტო ცვლილებით გამოწვეული ზემოქმედება ადგილობრივ ფლორაზე. ტაქსაციის შედეგების მიხედვით ახალ ტერიტორიაზე მცენარეული საფარის ძირითადი შემადგენელია მურყანი (*Alnus barbata*). ახალი სააგრეგატო შენობის საპროექტო ზონაში ზემოქმედების ქვეშ საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობები არ ხვდება. აღსანიშნავია, რომ წითელ ნუსხაში შეტანილი კაკლის ხე (*Juglans regia*), რომელიც ჰესის შენობისათვის განკუთვნილი ძველი საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში ხვდებოდა ხელუხლებელი რჩება. ჰესის მშენებლობა დაგეგმილია სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრებში. სკრინინგის განცხადების თანახმად, სააგრეგატო შენობის ძველი ტერიტორია წარმოადგენს ხეობის შედარებით მაღალ ნიშნულს და მკვეთრად დახრილ ფერდობს, სადაც ტყის როლი ეკოსისტემის ფუნქციონირებისთვის და გეოლოგიური სტაბილურობის უზრუნველყოფისთვის უფრო მაღალია. ამასთან ძველი საპროექტო ტერიტორია ანთროპოგენური თვალსაზრისით ნაკლებად სახეცვლილია ახალ საპროექტო ტერიტორიასთან შედარებით (რომელიც უფრო ახლოს არის განლაგებული დასახლებულ ზონასთან). ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საპროექტო ცვლილებებით გამოწვეული ზემოქმედება ტყით დაფარულ ტერიტორიებზე არ იქნება იმაზე მაღალი, ვიდრე ეს მოსალოდნელი იყოს 2017 წლის გზმ ანგარიშით და №46 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით განსაზღვრული პროექტით. სკრინინგის განცხადების თანახმად დღეისათვის მიმდინარეობს სსიპ „ეროვნულ სატყეო სააგენტოსთან“ შეთანხმება ახალი ტერიტორიის გამოყენებასთან დაკავშირებით (სკრინინგის განცხადებაში წარმოდგენილია სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე მერქნული რესურსის აღრიცხვის უწყისის შემაჯამებელი ცხრილი). ტყის ფონდის ტერიტორიები, რომლებიც აღარ ხვდება ზემოქმედების ზონაში და გათვალისწინებული იყო ძველი პროექტით, შესაბამისი პროცედურების დაცვით დაუბრუნდება სსიპ „ეროვნულ სატყეო სააგენტოს“.

წარმოდგენილი პროექტის მიხედვით, დაგეგმილი სადაწნეო მილსადენის დაახლოებით 80-85 მ მონაკვეთი მიუყვება არსებულ გრუნტის გზას, რომელიც წლების მანძილზე განიცდიდა ანთროპოგენულ ზემოქმედებას, შესაბამისად აღნიშნულ მონაკვეთზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროზე მოსალოდნელი არ არის. ახალი სადაწნეო მილსადენი ზემოაღნიშნული მონაკვეთის შემდგომ გადადის მდინარე ხელრას მარცხენა მხარეს და დაახლოებით 60 მ სიგრძეზე მიუყვება ფერდობის ძირში არსებულ ტერიტორიას, აღნიშნულ ტერიტორიაზე ხე-მცენარეებიდან წარმოდგენილია მურყანი, რომელიც გამეჩხრებულია (ტერიტორია ჭრის კვალს ატარებს). ტერიტორიის დეტალური დათვალიერებისას ფაუნის წარმომადგენლების დამადასტურებელი ნიშნები არ აღმოჩენილა. კვლევის დროს განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო მდინარე ხელრას სანაპირო ზოლის გასწვრივ წავის არსებობის დამადასტურებელი ნიშნების დაფიქსირებას. კვლევის შედეგად მისი არსებობა არ დადასტურებულა.

მილსადენის გადაკვეთის ადგილებში მილსადენის მოწყობისას სამუშაოები დაიგეგმება წყალმცირობის პერიოდში. ტრანშეას მოწყობამდე მოხდება მდინარის ჩამონადენის არიდება სამშენებლო მოედნისგან. მდინარის ნაკადის გადაგდება მოხდება დროებით

არხში. დაგეგმილია დაახლოებით 1.5 მ სიღრმის ტრანშეის გაყვანა. მილსადენის ჩაწყობის და ბეტონით შევსების შემდგომ ტრანშეის ზედაპირის ფენა მოეწყობა ქვის წყობით. სამუშაოების დასრულების შემდგომ მდინარე დაუბრუნდება ბუნებრივ კალაპოტს. სკრინინგის განცხადების თანახმად მდინარის გადაკვეთისას გატარდება 2017 წლის გზმ ანგარიშით განსაზღვრული შემარბილებელი ღონისძიებები (მაგ. მდინარის გადაკვეთის სამუშაოები წარიმართება ისეთი დროის პერიოდში, რომელიც ნაკლებად დაემთხვევა მდინარის კალმახის ქვირითობის პერიოდს). გამომდინარე იქიდან, რომ მხოლოდ მცირედით იმატებს (120 მ) ზემოქმედების ქვეშ მოქცეული მდინარის მონაკვეთის სიგრძე წყლის ხარჯის შემცირებით გამოწვეული ნეგატიური ზემოქმედება იქთიოფაუნაზე არ იქნება მნიშვნელოვანი.

ზედაპირული წყლის დაბინძურება, როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე ძირითადად გაუთვალისწინებელ შემთხვევებს უკავშირდება. საწყისი პროექტით კალაპოტში ჩასატარებელი სამუშაოები უფრო მეტი მოცულობის იყო ვიდრე ამჟამად დაგეგმილი ცვლილების პროექტშია, შესაბამისად მაღალი იყო ზემოქმედება ზედაპირული წყლის ხარისხზე (მდინარის სიმღვრივე). ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე ჰესის ადგილის და პარამეტრების შეცვლით გამოწვეული ზემოქმედება ზედაპირული წყლის ობიექტზე არ იქნება მნიშვნელოვანი.

ჰესის ექსპლუატაციის დროს მნიშვნელოვანი ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მოსალოდნელი არ არის. გამომდინარე იქიდან, რომ კონკრეტულად სააგრეგატო შენობის სამშენებლო სამუშაოები უფრო გამარტივდება და ნაკლებ ძალისხმევას/დროს მოითხოვს, ხოლო სააგრეგატო შენობის მოედანზე იფუნქციონირებს შედარებით ნაკლები გაფრქვევის წყაროები და გაცილებით დაბალი ინტენსივობით, საპროექტო ცვლილებით გათვალისწინებულ საქმიანობათა მშენებლობის დროს მოსალოდნელი ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე არ იქნება მნიშვნელოვანი.

სკრინინგის განცხადების თანახმად, პროექტში შეტანილი ცვლილებების მიუხედავად მშენებლობის ეტაპზე ხმაურის და ვიბრაციის წყაროები უცვლელი დარჩება. გაანგარიშებების მიხედვით მშენებლობის ეტაპზე საანგარიშო წერტილში ხმაურის დონე იქნება 55 დბა. სამშენებლო მოედანსა და სახლებს შორის გამავალი მდ. ენგურის და მცირე სიხშირით წარმოდგენილი ხე-მცენარეული საფარის, აგრეთვე ჩასატარებელი სამუშაოების პერიოდის (არა ხანგრძლივი) გათვალისწინებით გარკვეულწილად შემცირდება სამშენებლო ხმაურის დონე საანგარიშო წერტილში და ზემოქმედება ხმაურის კუთხით არ იქნება მნიშვნელოვანი. სკრინინგის განცხადების თანახმად, საპროექტო გადაწყვეტილებით ჰესის შენობაში მოეწყობა ორის ნაცვლად ერთი ჰიდროტურბინა. აღნიშნულიდან გამომდინარე ექსპლუატაციის ეტაპზე, მიუხედავად იმისა რომ ჰესის შენობა მიუახლოვდა დასახლებულ პუნქტს მნიშვნელოვანი ზემოქმედება (ჰიდროტურბინის ფუნქციონირებით) ხმაურის კუთხით მოსალოდნელი არ არის.

სკრინინგის განცხადების თანახმად, სააგრეგატო შენობის გადანაცვლების მიუხედავად უცვლიელია ჰესის მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროცესში მოსალოდნელი ნარჩენების სახეები და მათი მართვის პრინციპები. სააგრეგატო შენობის მშენებლობის პროცესში წარმოქმნილი ფუჭი ქანების მოცულობა მინიმუმ 10-15%-ით შემცირდება. მილსადენის დამატებითი მონაკვეთის გაყვანის პროცესში ფერდობების მნიშვნელოვანი ნაწილის ჩამოჭრის საჭიროება არ იქნება (ტრასა ძირითადად არსებული ბუნებრივი რელიეფის გათვალისწინებით არის შერჩეული). დაგეგმილი საქმიანობის

განხორციელებით გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება ნარჩენების კუთხით მოსალოდნელი არ არის.

სკრინინგის განცხადების მიხედვით, სააგრეგატო შენობის ახალ ტერიტორიაზე გადატანა არ არის დაკავშირებული თავდაპირველი პროექტით (№46 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა; (18.07.2017)) განსაზღვრული კუმულაციური ზემოქმედების მნიშვნელობის ზრდასთან.

პროექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე რაიმე მნიშვნელოვანი სახის ავარიის ან/და კატასტროფის წარმოქმნა მოსალოდნელი არაა. არსებული გრუნტების ფიზიკურ-მექანიკური თვისებების გათვალისწინებით ჰესის შენობა მოეწყობა უკეთეს საინჟინრო-გეოლოგიურ პირობებში. ახალი ტერიტორიის შერჩევას გათვალისწინებულია მდ. ხელრას მაქსიმალური წყლის ხარჯები. ამასთან აღსანიშნავია, რომ „ხელრა ჰესი“ მცირე სიმძლავრის ენერგობიექტია.

საქმიანობის განხორციელების ადგილი სიახლოვეს არ ხვდება დაცულ ტერიტორიებთან. ზემოქმედების ზონაში არ ხვდება რაიმე კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები (არც ლიტერატურული წყაროებით არ არის აღწერილი).

სააგრეგატო შენობის გადანაცვლებით გამოწვეული მნიშვნელოვანი ზემოქმედება გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე არ არის მოსალოდნელი.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან დგინდება, რომ №46 (18.07.2017) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის და 2019 წლის 15 თებერვალს გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწვეტილების (ბრძანება N 2-150) ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებით გამოწვეული მნიშვნელოვანი ზემოქმედება გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე არ არის მოსალოდნელი, კერძოდ: შემცირდა მშენებლობა-ექსპლუატაციის პროცესში საშიში-გეოდინამიკური პროცესების განვითარების ალბათობა (სააგრეგატო შენობა განთავსდება უკეთეს რელიეფურ და გეოლოგიურ პირობებში); ნაკლებია მიწისა და ტყის რესურსზე მოსალოდნელი ზემოქმედება (შემცირდა ჰესის სააგრეგატო შენობის მოწყობისთვის საჭირო მიწის ფართობი); შემცირდა ჰაბიტატების დაკარგვის და ფაუნისტურ გარემოზე ზემოქმედების მნიშვნელობა (სააგრეგატო შენობა განლაგდება შედარებით ანთროპოგენური ზემოქმედების ქვეშ მოქცეულ ტერიტორიაზე); შემცირდა სამშენებლო სამუშაოების მოცულობა და ექსპლუატაციის ეტაპზე ხმაურის და ვიბრაციის გავრცელება (გათვალისწინებულია ერთი ჰიდროტურბინის მოწყობა ნაცვლად ორისა). ამასთან კიდევ უფრო შემცირდება ზემოქმედების მნიშვნელობა გარემოზე თუ უზრუნველყოფილი იქნება გაცემული ეკოლოგიური ექსპერტიზის №46 (18.07.2017) დასკვნით (გარემოსდაცვითი გადაწვეტილება N 2-150; 02.15.2019) განსაზღვრული პირობების დაცვა.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით დაგეგმილი საპროექტო ცვლილებები თავისი სპეციფიკისა და მასშტაბებიდან გამომდინარე, არ გამოიწვევს მნიშვნელოვან ზემოქმედებას გარემოზე. შესაბამისად „ხელრა ჰესი“ მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილებები არ ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას.

ზემოაღნიშნული კრიტერიუმების გათვალისწინებით, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-7 მუხლის მე-6 ნაწილის და ამავე კოდექსის მე-5 მუხლის მე-12 ნაწილის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. მიღებულ იქნეს სკრინინგის გადაწყვეტილება, რომ შპს „აკვაჰიდროს“ მდ. ხელრაზე 3,3 მგვტ დადგმული სიმძლავრის ჰესის („ხელრა ჰესი“) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილებები (სააგრეგატო შენობის ადგილმდებარეობის ცვლილება) არ დაექვემდებაროს გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას;
2. შპს „აკვაჰიდროს“ სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემიდან 3 თვის ვადაში წარმოდგენილი ცვლილებების გათვალისწინებით, უზრუნველყოს „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს 2013 წლის 31 დეკემბრის N424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული რეკულტივაციის გეგმის სამინისტროსთან შეთანხმება;
3. შპს „აკვაჰიდროს“ წარმოდგენილი ცვლილებების გათვალისწინებით მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე საქმიანობის შეთანხმება ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან და შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაციის წარმოდგენა სამინისტროში;
4. შპს „აკვაჰიდროს“ ვალდებულია საქმიანობა განახორციელოს 2017 წლის 18 ივლისს გაცემული №46 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით და 2019 წლის 15 თებერვალს გაცემული (ბრძანება) N2-150 გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შესაბამისად, წარმოდგენილი ცვლილებების გათვალისწინებით;
5. შპს „აკვაჰიდროს“-სათვის ზემოაღნიშნული პირობები წარმოადგენს 2017 წლის 18 ივლისს №46 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის პირობების განუყოფელ ნაწილს და მათი შესრულება სავალდებულოა ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობისა და ექსპლუატაციისას;
6. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „აკვაჰიდროს“;
7. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „აკვაჰიდროს“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
8. სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 დღის ვადაში გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და მესტიის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საინფორმაციო დაფაზე;
9. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

გიორგი ხანიშვილი

მინისტრის მოვალეობის შემსრულებელი